

Διόρθωση: Μαρία Αποστολοπούλου, Παναγιώτης Τσιαμούρας
Σελιδοποίηση: Έλενα Προτοπατά

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΓΟΥΤΣΟΣ

επιμέλεια - μετάφραση

Copyright © 2001 «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ» – ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΓΟΥΤΣΟΣ
για την ελληνική γλώσσα σε όλο τον κόσμο

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμιά διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας
απαγορευτικής των προσβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν. 2387/20
(όπως έχει τροποποιηθεί με το Ν. 2121/93 και ισχύει σήμερα) και κατά τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης
(που έχει κυρωθεί με το Ν. 100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αποθήκευση σε κάποιο σύστημα διάσωσης
και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο ή μορφή, τμηματικά ή περιληπτικά,
στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη.

Εκδόσεις «ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ»
Εμμ. Μπενάκη 59, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 3891800 - fax: 3836658

Βιβλιοπωλεία

- Γ. Γενναδίου 6, 106 78 Αθήνα. Τηλ.-fax: 3817826
- Στοά Ορφέως, Στοά Βιβλίου, Πεσμαζόγλου 5, 105 59 Αθήνα. Τηλ.: 3211246
- Κ. Μελενίκου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη. Τηλ.-fax: (031) 245950
- Μαιζώνος 1 & Καρόλου 32, 262 23 Πάτρα. Τηλ.: (061) 620384 - fax: (061) 272072

Κεντρική διάθεση

- Ζωοδ. Πηγής 21 & Τζαβέλλα 1, 106 81 Αθήνα. Τηλ.: 3302033 - fax: 3817001
- Μοναστηρίου 183, 54 627 Θεσσαλονίκη. Τηλ.: (031) 500035-9 - fax: 500034

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΗΣ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ:

*Ανθολόγιο σύγχρονων
μεταφραστικών θεωριών*

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Itamar Even-Zohar

Μετάφραση και Μεταβίβαση

Η συσσωρευμένη γνώση μας για τη μετάφραση υποδεικνύει όλο και περισσότερο ότι οι μεταφρασεολογικές διαδικασίες μεταξύ δύο συστημάτων (γλωσσών/λογοτεχνιών) είναι κατ' αρχάς ανάλογες, αν όχι ομόλογες, με μεταβιβάσεις μέσα στα όρια του συστήματος. Η υπόθεση της αναλογίας/ομολογίας έχει διατυπωθεί στο παρελθόν, κυρίως από τον Jakobson (1959), αλλά δεν έχουν εξαχθεί οι συνέπειές της για τη μεταφραστική θεωρία. Θα συνεχίσουμε να αγνοούμε αυτή την υπόθεση ή μήπως θα ήταν προτιμότερο να αναγνωρίσουμε τη λανθάνουσα πρακτική εκείνη σύμφωνα με την οποία η μετάφραση συζητάται με όρους μεταβίβασης και το αντίστροφο; Με άλλα λόγια, δεν θα ήταν πιο ωφέλιμο να σκεπτόμαστε και να εργαζόμαστε ρητά μάλλον παρά έμμεσα με όρους μιας θεωρίας μεταβίβασης (transfer); Αν ναι, πού μπορεί να τοποθετηθεί η δια-συστηματική μετάφραση και με ποιες επιπτώσεις;

Αργά ή γρήγορα, πιστεύω, θα αποδειχθεί πολύ πιο αντιοικονομικό να πραγματευόμαστε τη μεταβίβαση και τη μετάφραση χωριστά. Όταν, για παράδειγμα, ισχυριζόμαστε στη μεταφραστική θεωρία ότι υπό ορισμένες συνθήκες είναι πιο πιθανό να λειτουργούν δευτερεύοντα πρότυπα, επειδή η μεταφρασμένη λογοτεχνία καταλαμβάνει μια περιφερειακή θέση (στο λογοτεχνικό πολυσύστημα) και τις περισσότερες φορές οι περιφέρειες χρησιμοποιούν δευτερεύοντα πρότυπα, έχουμε ήδη υπερβεί κάθε συζήτηση της «μετάφρασης» καθεαυτήν για να ασχοληθούμε με δυναμικές της δια-συστημικής μεταβίβασης. Αν μας γοητεύουν τα παιχνίδια της ορολογίας, θα μπορούσαμε επομένως να πούμε με άνεση ότι η δευτερευοποίηση σαφώς εμπλέκεται σε μεταφρασεολογικές διαδικασίες ενώ, από την άλλη πλευρά, η μετάφραση συχνά συνεπάγεται δευτερευοποίηση. Αν αφήσουμε τις ρητορικές ευγένειες κατά μέρος, μια τέτοια διατύπωση, όσο διαφωτιστική κι αν είναι, δεν είναι αρκετά ικανοποιητική. Κι αυτό όχι επειδή δεν υποδεικνύει κάποια υπόθεση που να ισχύει αλλά επειδή μια πολύπλοκη διαδικασία, κατά την οποία ορισμένα γνωρίσματα (ή αλληλουχίες γνωρισμάτων) απαντούν ταυτόχρονα και σε αλληλεξάρτηση, παρουσιάζεται έτσι ως δύο χωριστά φαινόμενα που ανήκουν, κατά κάποιο τρόπο, σε δύο διαφορετικές σφαίρες.

Η απουσία μιας ρητά διατυπωμένης θεωρίας μεταβίβασης επομένως οδηγεί στα εξής αποτελέσματα: α) Ένα σύνολο φαινομένων ομόλογο με ένα άλλο αντιμετωπίζεται ως αντικείμενο μελέτης, ενώ το δεύτερο δεν

αναγνωρίζεται ως τέτοιο και επομένως αντιμετωπίζεται πρόχειρα, σαν να ανήκε σε ένα τελείως διαφορετικό σημειωτικό σύστημα, β) γενικές διαδικασίες, που έχουν ισχύ σε ποικίλα συνεργαζόμενα συστήματα, γίνονται αντιληπτές ως ιδιαίτερα φαινόμενα, δηλαδή σαν να αφορούν μόνο σε ένα επίσημα αναγνωρισμένο σύνολο. Αυτό δεν σημαίνει απλά υπερβολή στην προοπτική που υιοθετείται κάθε φορά αλλά παρεμποδίζει την ανακάλυψη αυτού που πραγματικά αποτελεί τις *ιδιαιτέρες* διαδικασίες, εφόσον οι γενικές διαδικασίες έχουν διασαφηθεί.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος ότι, με το να κάνουμε πολύ αδρές γενικεύσεις και σε περίπτωση που μια θεωρία μεταβίβασης αντικαταστήσει πλήρως τη μεταφραστική θεωρία, θα χαθεί το σχετικά συνεκτικό σύνολο ζητημάτων που ήδη υφίσταται. Ίσως θα ήταν καλύτερο τότε να μείνουμε στην περιορισμένη θεωρία μας, γνωρίζοντας ότι δεν είναι επαρκής, αφού η εναλλακτική λύση θα ήταν χειρότερη. Κι όμως είμαι πεπεισμένος ότι στην παρούσα φάση που βρισκόμαστε στη μεταφραστική θεωρία απλώς δεν έχουμε πολλές επιλογές. Αν, δηλαδή, επιθυμούμε να προχωρήσουμε με ό,τι ήδη έχει γίνει αποδεκτό ως «νέες κατευθύνσεις» στις Μεταφραστικές Σπουδές, όπου ζητήματα μεταβίβασης αντιμετωπίζονται στην πράξη ως αδιάκριτα από ζητήματα μετάφρασης.¹

Ορισμένοι θα μπορούσαν να εκλάβουν αυτή την πρόταση ως εισήγηση για την εξάλειψη των Μεταφραστικών Σπουδών. Νομίζω ότι το συμπέρασμα είναι ακριβώς το αντίθετο: μέσω ενός ευρύτερου περιλαμβμένου, θα γίνει ακόμη σαφέστερο ότι η «μετάφραση» δεν αποτελεί περιθωριακή δραστηριότητα των πολιτισμικών συστημάτων. Δεύτερον, το ευρύτερο περιλαμβμένο θα μας βοηθήσει να εξακριβώσουμε το πραγματικά ιδιαίτερο στη μετάφραση. Τρίτον, θα αλλάξει την αντίληψή μας για το μεταφρασμένο κείμενο με τέτοιο τρόπο ώστε ίσως να μας απελευθερώσει από ορισμένα αξιωματικά κριτήρια. Και τέταρτον, μπορεί να μας βοηθήσει να απομονώσουμε αυτό στο οποίο συνίστανται οι «μεταφρασεολογικές διαδικασίες».

Προχωρώ τώρα στη λεπτομερή συζήτηση του τρίτου και τέταρτου σημεί-

1. Αυτές οι «νέες κατευθύνσεις» (όπως εκφράζονται και περιγράφονται, μεταξύ άλλων, στο Holmes κ.ά. 1978· Even-Zohar και Toury 1981· Hermans 1985) περιλαμβάνουν την υποδοχή της πολυσυστημικής διαστρωμάτωσης ως σχετικής με τη μεταφρασεολογική συμπεριφορά, τα συμπεράσματά της για τις σχέσεις μεταξύ γενικών και μεταφρασεολογικών ρεπερτορίων, την προτεραιότητα της κατάστασης συστήματος της Λογοτεχνίας-Στόχου ως περιορισμού στη μεταφρασεολογική συμπεριφορά της κατάστασης συστήματος της Λογοτεχνίας-Πηγής. Με λίγα λόγια, βασικές υποθέσεις που έχουν κερδίσει την υποστήριξη μιας σχετικά μεγάλης ομάδας μελετητών της μετάφρασης.

ου. Η πρακτική μας με τα προϊόντα της μετάφρασης ήταν έως τώρα αρκετά επιλεκτική και, εν τέλει, ασυνεπής από μια θεωρητική οπτική γωνία. Για χάρη μιας συστηματικής θεωρίας, δεχθήκαμε, από τη μία, το γεγονός ότι η μετάφραση συνεπάγεται αναδιατύπωση του εκφωνήματος-πηγής μέσω ενός εκφωνήματος-στόχου. Έτσι, η διαδικασία της αποσύνθεσης και επανασύνθεσης έγινε αποδεκτή ως διαδικασία μεταφρασεολογικής φύσεως. Από την άλλη, ωστόσο, όταν το αποτέλεσμα αυτής της σχέσης δεν συμφωνούσε με τους προ-υποτιθέμενους κανόνες που είχαν διατυπωθεί από το σχετικό πολιτισμό (και που έγιναν αποδεκτοί σε ένα αφηρημένο επίπεδο από τη μεταφραστική θεωρία ως κριτήριο επιλογής), το προϊόν της σχέσης δεν θεωρείτο μετάφραση αλλά κάτι άλλο – «διασκευή», «απομίμηση» – και εκτοπιζόταν από τη σφαίρα της μεταφραστικής θεωρίας. Κατά συνέπεια, συσσωρεύτηκε μια τόσο μεγάλη στοίβα «μη-μεταφράσεων» που αν νοιαζόμασταν να κάνουμε κάποια απλή στατιστική μέτρηση, θα ανακαλύπταμε ότι τα περισσότερα προϊόντα της δια-γλωσσικής μεταβίβασης θεωρούνται απρόσιτα για τη μεταφραστική θεωρία. Αν και πρέπει να παραδεχτούμε ότι αυτός ήταν ένας τρόπος για να επεξεργαστούμε μερικές στέρεες βασικές έννοιες στη συζήτηση της μετάφρασης, μια τέτοια θέση δεν μπορεί πλέον να υποστηριχθεί, επειδή απομονώνει τα μεταφρασμένα κείμενα από υπερβολικά πολλά άλλα είδη κειμένων αντί να τοποθετεί τα μεν στο περιβάλλον των δε.

Εάν επομένως αναγνωρίζουμε τη δια-γλωσσική μεταβίβαση ως συναφή με τη μετάφραση, δύο συνεπαγωγές εξάγονται:

1. Το πρόβλημα της μεταφρασιμότητας πρέπει να αναδιατυπωθεί. Δεν έχει μεγάλη αξία να «ανακαλύπτουμε» ότι υπάρχει πάντοτε μικρότερη πιθανότητα ένα μεταφρασμένο εκφώνημα να ταυτίζεται με το πρωτότυπο. Μια πιο επαρκής ερώτηση φαίνεται να είναι μάλλον *σε ποιες περιστάσεις* και με ποιο ιδιαίτερο τρόπο, ένα εκφώνημα/κείμενο-στόχος β συνδέεται (ή μπορεί να συνδεθεί) με ένα εκφώνημα/κείμενο-πηγή α.

2. Εφόσον οι μεταφρασεολογικές διαδικασίες παράγουν ορισμένα προϊόντα σε ένα σύστημα-Στόχο και εφόσον τίθεται η υπόθεση ότι αυτές έχουν σχέση με διαδικασίες (και αλληλουχίες) μεταβίβασης εν γένει, δεν υπάρχει λόγος να περιορίζουμε τις μεταφρασεολογικές σχέσεις μόνο σε πραγματοποιημένα κείμενα. Τα δυνάμει κείμενα, δηλαδή τα *πρότυπα*, είναι σαφώς ένας κύριος παράγοντας στη μετάφραση όπως και στο σύστημα γενικότερα. Αν δεν κατορθώσουμε να το αναγνωρίσουμε αυτό, οι μεταφραστικές θεωρίες (όπως και οι περισσότερες θεωρίες της λογοτεχνίας γενικότερα) θα έχουν παρεμποδιστεί από την παρατήρηση, για να δώσουμε ένα μόνο παράδειγμα, της περίπλοκης διαδικασίας με την οποία ένα συ-

γκεκριμένο κείμενο μεταφράζεται σύμφωνα με αυτά τα πρότυπα του συστήματος-στόχου, που έχουν προσαρμοσθεί από την οικειοποίηση των προτύπων και διεξάγονται με διαδικασίες μεταφρασεολογικής φύσεως. Προς το παρόν, μόνο πραγματικές κειμενικές μεταφράσεις έχουν γίνει αποδεκτές ως νόμιμη πηγή θεωρητικής επαγωγής, ενώ έχει αγνοηθεί το όλο πολύπλοκο πρόβλημα της παρεμβολής (interference) συστημάτων, μέσω της οποίας στοιχεία του ρεπερτορίου (που περιλαμβάνουν, φυσικά, και πρότυπα) μεταφυτεύονται από το ένα σύστημα στο άλλο. Από τη σκοπιά της πολυσυστημικής θεωρίας ή της γενικής θεωρίας μεταβίβασης την οποία επιδιώκουμε, δεν έχει νόημα να θεωρούμε την εισβολή του συστήματος Α στο σύστημα Β ως «επιρροή», όταν θεωρούμε την αναδιατύπωση κειμένων που ανήκουν στο σύστημα Α από το σύστημα Β «μετάφραση».

Ας επιστρέψουμε τώρα στο τέταρτο σημείο, δηλ. στο ερώτημα «τι σημαίνουν οι μεταφρασεολογικές διαδικασίες».

Όσο παράδοξο κι αν φαίνεται, η έννοια της μεταφραστικότητας δεν είναι καθόλου σαφής στη μεταφραστική θεωρία. Πολλή προσπάθεια έχει γίνει για να περιγραφούν οι αντίστοιχες δυνατότητες και προτιμήσεις στη δια-γλωσσική μετάφραση. Αλλά ακόμη και η λεπτομερής ανάλυσή τους δεν θα μπορούσε ποτέ να εξηγήσει την πραγματική συμπεριφορά της μετάφρασης σε διαφορετικές περιστάσεις. Για παράδειγμα, όταν μια ορισμένη λειτουργία στο σύστημα Α φαίνεται να απουσιάζει από το σύστημα Β, μπορεί κανείς να εξηγήσει γιατί δεν εμφανίζεται στο κείμενο της γλώσσας Β όταν αποτελεί κείμενο-στόχο. Αλλά, όταν, παρά την παρουσία του στο σύστημα-στόχο, δεν εμφανίζεται στο κείμενο-στόχο ή παρά τη μη παρουσία του, εμφανίζεται (ως αποτέλεσμα παρεμβολής), δεν μπορεί κανείς να προσφέρει μια ερμηνεία. Χωρίς αμφιβολία, η αντιπαραβολική ανάλυση καθεαυτή, ιδίως αν διεξάγεται στο επίπεδο της γλώσσας και μόνο, δεν εξηγεί κάτι παραπάνω από το ποιες εναλλακτικές λύσεις μπορεί να υπάρχουν στη μετάφραση στο επίπεδο της προϋπάρχουσας γλωσσικής λειτουργίας (επιλογές και αποφάσεις). Αλλά αν κανείς θέλει να ανακαλύψει ποιοι περιορισμοί μπορεί να οδήγησαν σε μια ορισμένη συμπεριφορά/προϊόν, είναι αναγκαίο να εντοπισθούν οι ιεραρχικές σχέσεις μεταξύ των διαφόρων παραγόντων, καθώς επίσης να γίνει δεκτό ότι σε ορισμένες περιστάσεις μπορεί να λειτουργούν περιορισμοί όχι μόνο στην επιλογή μεταξύ δεδομένων εναλλακτικών λύσεων αλλά και στη δημιουργία εναλλακτικών λύσεων που δεν προϋπήρχαν. Μόνο όταν τα συστήματα γίνονται αντιληπτά ως ομοιογενή, στατικά και κλειστά, δεν είναι δυνατό να επιτευχθεί μια τέτοια αντίληψη.

Τι γνωρίζουμε λοιπόν για την ιεραρχία των περιορισμών και ποιοι πα-

ράγοντες μπορούν να λειτουργήσουν ως τέτοιοι; Συμφωνούμε καθόλου στην έννοια του περιορισμού κατ' αρχήν; Για παράδειγμα, η δομή της γλώσσας μπορεί να θεωρηθεί ως περιορισμός ή μήπως θα ήταν πιο οικονομικό από πλευράς θεωρίας να συμπεριλάβουμε μόνο όσους παράγοντες δρουν όταν υπάρχουν διάφορες εναλλακτικές λύσεις;

Όποια κι αν είναι η απάντηση στα ερωτήματα αυτά, ένα πράγμα φαίνεται ξεκάθαρο: ότι δεν έχει αποδειχθεί πως τα αποκαλούμενα «κατώτερα επίπεδα» ενός συστήματος-στόχου αποτελούν ισχυρότερους περιορισμούς από τα «ανώτερα επίπεδα». Επομένως, η τυπική σειρά των όρων της πρότασης, ένα γλωσσικό δηλαδή πρότυπο, δεν είναι κατ' ανάγκη ισχυρότερη από λ.χ. ένα πρότυπο επανάληψης σε ένα μυθιστόρημα, αν ορισμένα γνωρίσματα εξουδετερώνουν την «τυπική» σειρά των όρων και επιβάλουν διαφορετικούς κανόνες. Στο λογοτεχνικό κείμενο (και όχι μόνο) οι λογοτεχνικές λειτουργίες μπορούν να εξουδετερώσουν τυπικές γλωσσικές λειτουργίες και να τις αντικαταστήσουν με μη τυπικές, αν δεν υπάρχει κάποιος μηχανισμός απόρριψης για να εμποδίσει μια τέτοια διαδικασία. Τα φαινόμενα αυτά δεν μπορούν πλέον να παραγνωρίζονται ως «κατάχρηση» της γλώσσας ή «προβληματική συμπεριφορά»: υπάρχουν και μπορεί ακόμη και να συνιστούν τη βασική οργανωτική αρχή ενός ορισμένου είδους κειμένων. Κατά συνέπεια, η «γλώσσα» μπορεί να αλλάξει υπό την πίεση τέτοιων φαινομένων μάλλον παρά το αντίστροφο. Όταν παρατηρεί κανείς το πλήθος των περιπτώσεων όπου δεν υπάρχει ερμηνεία στη βάση είτε «κατώτερων» είτε «τοπικών» παραγόντων επιλογής, πρέπει να παραδεχθεί ότι ολικά πρότυπα, είτε ρητά διατυπωμένα, είτε έμμεσα και εγγενή, αποτελούν πιθανώς ισχυρότερους περιορισμούς στη μεταφραστική συμπεριφορά και επομένως επαρκέστερες εξηγήσεις για τα γνωρίσματα του κειμένου-στόχου.

Πώς επομένως μπορούμε να αντιληφθούμε τις μεταφρασεολογικές διαδικασίες; Μήπως πρέπει να εννοούμε ότι «μεταφρασεολογικές» σημαίνει απλώς το ίδιο με την αρχή της μεταβίβασης, η συμπεριφορά και απόρριξη της οποίας καθορίζεται από τις σχέσεις μεταξύ πηγής και στόχου, δηλαδή όχι «από μόνη της»; Αν ναι, μήπως αυτό σημαίνει ότι με εξαίρεση αυτή την αρχή, το υπόλοιπο σώμα της μεταφραστικής θεωρίας αποτελεί απλώς συρραφή της θεωρίας παρεμβολής, της αντιπαραβολικής γλωσσολογίας, της σημειολογίας κ.λπ;

Μπορώ να σκεφτώ μόνο δύο απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα.

Πρώτον, το γεγονός ότι οι περισσότερες υποθέσεις της μεταφραστικής θεωρίας αποτελούν δάνεια από άλλους κλάδους όπως η θεωρία της παρεμβολής ή η συγκριτική ποιητική (αν υπάρχει ένας τέτοιος κλάδος) δεν σημαίνει ότι παραδεχόμαστε ότι έχουμε απορρίψει εδώ και πολύ καιρό, ότι

δηλαδή υπάρχει ένας αυτόνομος κλάδος Μεταφραστικών Σπουδών. Ο επιλεκτικός χαρακτήρας πολλών από τις ειδικότερες μεταφραστικές θεωρίες δεν προήλθε από το γεγονός αυτό αλλά από το γεγονός ότι οι διάφορες υποθέσεις δεν υποτάσσονταν σε καμία υπόθεση σχετικά με την αρχή της μετάφρασης. Επομένως, δεν θα μπορούσε κανείς να κάνει οποιεσδήποτε εικασίες για καμία από τις λειτουργίες που εμπλέκονται. Αλλά εφόσον η μετάφραση γίνεται αντιληπτή ως μια ιδιαίτερη συστημική αρχή, δηλαδή ως παράμετρος συστημικού χειρισμού – ή επεξεργασίας – το συγκρότημα των διαφόρων κλάδων αποτελεί το ίδιο έναν ξεχωριστό κλάδο.

Δεύτερον, η μεταφραστικότητα δεν είναι μόνο μια αρχή επεξεργασίας, τα αποτελέσματα της οποίας καθορίζονται από τους συστημικούς περιορισμούς που λειτουργούν σε συστημικό/δια-συστημικό επίπεδο. Είναι εξίσου μια γενική διαδικασία, τα αποτελέσματα της οποίας δημιουργούνται από την ίδια τη φύση της. Σε ένα προηγούμενο έργο μου (Even-Zohar 1978) υποστήριξα ότι μπορούμε να παρατηρήσουμε στη μετάφραση σχήματα τα οποία είναι ανερμήνευτα με όρους που δεν συναντώνται στα σχετικά ρεπερτόρια. Η ίδια η δραστηριότητα της μετάφρασης κατευθύνει κάθε άτομο να πάρει ορισμένες αποφάσεις. Η δραστηριότητα αυτή πρέπει επομένως να αναγνωρίζεται ως βασικός περιορισμός συστημικής φύσεως, ως αναπόσπαστος παράγοντας μεταβίβασης. Στη θεωρία της μεταβίβασης, η αρχή αυτή πρέπει να θεωρηθεί ως βασική διαδικασία, η οποία (λόγω της αποσύνθεσης/επανασύνθεσης που αναπόφευκτα εμπλέκεται) επεξεργάζεται τα εκφωνήματα/κείμενα, έτσι ώστε να συμπεριφέρονται διαφορετικά από την πηγή. Φυσικά, αυτή η διαδικασία είναι απαραίτητη για να εξηγήσει την πιο βασική αρχή επεξεργασίας για ένα στόχο. Οι λεπτομέρειες αυτής της επεξεργασίας τίθενται ως προϋπόθεση που πρέπει να προσδιοριστεί από την ιεραρχία σημειωτικών περιορισμών, ο ισχυρότερος από τους οποίους είναι εκείνα τα τμήματα του ρεπερτορίου που προωθούν οι κυρίαρχες σχέσεις μέσα στο πολυσύστημα του στόχου.

Με βάση τα όσα έχουν υποδειχθεί πιο πάνω, μπορεί να προταθεί ένας προσωρινός περιεκτικός νόμος της μετάφρασης:

Σε ένα σύστημα-στόχο B, είτε μέσα στο ίδιο πολυσύστημα είτε σε ένα διαφορετικό πολυσύστημα – σύμφωνα με το αν είναι σταθερό ή σε κρίση και αν είναι ισχυρό ή αδύναμο σε σχέση με ένα σύστημα-πηγή A – δημιουργείται ένα κείμενο-στόχος β, σύμφωνα με τις διαδικασίες μεταβίβασης και τους περιορισμούς που επιβάλλονται σε αυτές από τις δια-σχέσεις του πολυσυστήματος-στόχου, οι οποίες κυριαρχούν αλλά και κυριαρχούνται από το ρεπερτόριο του πολυσυστήματος-στόχου, που περιλαμβάνει υπάρχουσες και μη υπάρχουσες λειτουργίες.